

Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενότητα 3^η :

Η πολιτική ανταγωνισμού της Ε.Ε.

Οι εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της Ε.Ε

Γεώργιος Ανδρέου

Τμήμα Πολιτικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Πολιτική ανταγωνισμού της Ε.Ε
2. Αρχές της ΠΑ
3. Η εφαρμογή της ΠΑ και το ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού
4. Εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της Ε.Ε
5. Η Ε.Ε στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα
6. Κοινή εμπορική πολιτική της Ε.Ε
7. Εμπορικές συμφωνίες για το εμπόριο
8. Ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας

Σκοποί ενότητας

- Να περιγραφεί ο ρόλος της πολιτικής ανταγωνισμού μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να καταγραφούν οι αρχές που τη διέπουν.
- Να μελετηθεί η θέση που κατέχει η Ε.Ε στις εξωτερικές οικονομικές σχέσεις.

Η πολιτική ανταγωνισμού (ΠΑ) της ΕΕ- εισαγωγή

- ΠΑ: το σύνολο των κανόνων και των πολιτικών που διασφαλίζουν ότι ο ανταγωνισμός στην αγορά δεν περιορίζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μειώνεται η οικονομική ευημερία.
- Η ΠΑ κατείχε εξ αρχής κεντρική θέση στο σχέδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η Συνθήκη της Ρώμης (1957) θέσπισε ένα σύνολο γενικών κανόνων που αποσκοπούν στην προστασία του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.
- Η εφαρμογή της ΠΑ ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα, αυξάνει την αποδοτικότητα, διευρύνει τις επιλογές των καταναλωτών και συμβάλλει στη μείωση των τιμών και τη βελτίωση της ποιότητας.
- Η ΕΕ αντιμάχεται τις μονοπωλιακές πρακτικές, ελέγχει τις συγχωνεύσεις και τις κρατικές ενισχύσεις και ενθαρρύνει την απελευθέρωση των αγορών. Πρόκειται ουσιαστικά για μια πολιτική “αστυνόμησης” της εσωτερικής αγοράς.

Αρχές της ΠΑ – περιοριστικές συμφωνίες επιχειρήσεων (1/2)

Οι επιχειρήσεις προκαλούν στρέβλωση του ανταγωνισμού όταν συνεργάζονται με ανταγωνιστές τους για τον καθορισμό τιμών και την κατανομή της αγοράς έτσι ώστε η κάθε μία να έχει μονοπώλιο σ' ένα τμήμα της αγοράς. Οι αντιανταγωνιστικές συμφωνίες μπορεί να είναι ανοικτές ή μυστικές (π.χ. καρτέλ), είτε γραπτές (είτε ως «συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων» είτε στο πλαίσιο αποφάσεων ή ρυθμίσεων επαγγελματικών ενώσεων) είτε να έχουν λιγότερο επίσημη μορφή.

Άρθρο 101 ΣΛΕΕ:

“Είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς.” (Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε, 2012, αριθ. C326).

Αρχές της ΠΑ – περιοριστικές συμφωνίες επιχειρήσεων (2/2)

Ιδιαίτερως απαγορεύονται οι συμφωνίες οι οποίες συνίστανται:

- στον καθορισμό των τιμών,
- στον περιορισμό της παραγωγής,
- στην κατανομή αγορών ή πελατών,
- στον καθορισμό τιμών μεταπώλησης (μεταξύ ενός παραγωγού και των διανομέων του)

Ωστόσο, μια συμφωνία μπορεί να επιτραπεί εφόσον:

- έχει περισσότερες θετικές παρά αρνητικές συνέπειες,
- δεν συνάπτεται μεταξύ ανταγωνιστών,
- συμμετέχουν σ' αυτήν επιχειρήσεις με μικρό μόνο συνολικό μερίδιο αγοράς,
- είναι αναγκαία για τη βελτίωση προϊόντων ή υπηρεσιών, την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή την εξεύρεση νέων και καλύτερων τρόπων διάθεσης των προϊόντων στους καταναλωτές.

Αρχές της ΠΑ - κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (1/2)

Το να βρίσκεται μια επιχείρηση σε θέση ισχύος δεν βλάπτει από μόνο του τον ανταγωνισμό. Εάν ωστόσο μια επιχείρηση εκμεταλλεύεται το γεγονός αυτό για να εξαλείψει τον ανταγωνισμό, τότε μιλάμε για κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της.

Άρθρο 102 ΣΛΕΕ:

“Είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους εντός της εσωτερικής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της”. (Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε, 2012, αριθ. C326).

Αρχές της ΠΑ - κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (2/2)

Η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης λαμβάνει χώρα όταν μια επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση:

- χρεώνει παράλογα υψηλές τιμές,
- αποσπά πελάτες από μικρούς ανταγωνιστές της εφαρμόζοντας τεχνητά χαμηλές τιμές τις οποίες δεν μπορούν αυτοί να ανταγωνιστούν,
- δημιουργεί εμπόδια στους ανταγωνιστές της στη συγκεκριμένη ή σε άλλη σχετική αγορά, αναγκάζοντας τους καταναλωτές να αγοράζουν προϊόν που συνδέεται τεχνητά με άλλο δημοφιλέστερο, μεγάλης ζήτησης προϊόν,
- αρνείται να προμηθεύει ορισμένους πελάτες ή προσφέρει ειδικές εκπτώσεις σε πελάτες που αγοράζουν όλες ή τις περισσότερες προμήθειές τους από τη συγκεκριμένη επιχείρηση,
- εξαρτά την πώληση συγκεκριμένου προϊόντος από την πώληση ενός άλλου προϊόντος.

Αρχές της ΠΑ - κρατικές ενισχύσεις (1/2)

Άρθρο 107 ΣΛΕΕ

“Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως”. (Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε, 2012, αριθ. C326).

Συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά:

α) οι ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρος προς μεμονωμένους καταναλωτές, υπό τον όρο ότι χορηγούνται χωρίς διάκριση προελεύσεως των προϊόντων,

β) οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα.

Αρχές της ΠΑ - κρατικές ενισχύσεις (2/2)

Δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά:

α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι συνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση,

β) οι ενισχύσεις για την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους,

γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον,

δ) οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Ένωση σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον,

ε) άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει προτάσει της Επιτροπής.

Αρχές της ΠΑ - συγχωνεύσεις

Όταν οι επιχειρήσεις ενώνουν τις δυνάμεις τους, οι αρχές ανταγωνισμού οφείλουν να μεριμνούν ώστε να μην στρεβλώνεται ο ανταγωνισμός ή να μην αποκτά μια επιχείρηση δεσπόζουσα θέση την οποία στη συνέχεια θα μπορεί να καταχραστεί.

Κανονισμός (ΕΚ) 139/2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων («Κοινοτικός κανονισμός συγκεντρώσεων»)

Προτού πραγματοποιήσουν συγχωνεύσεις ή ενώσεις, οι μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο πρέπει να ζητούν την έγκριση της Επιτροπής, παρέχοντάς της όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται για να εκδώσει την απόφασή της.

Αρχές της ΠΑ - άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό

Η ΕΕ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ανοίξουν τις "υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος" (λχ. ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, μεταφορές, ύδρευση, ταχυδρομεία) στον ανταγωνισμό, διασφαλίζοντας συγχρόνως ότι όλοι θα έχουν πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες, ακόμη και σε περιοχές όπου δεν είναι επικερδείς.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν να αναθέτουν την αρμοδιότητα παροχής δημόσιων υπηρεσιών σε εταιρείες, υπό την προϋπόθεση όμως ότι τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και η οικονομική αποζημίωση αυτών των εταιρειών θα πληρούν τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.

Τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν διάκριση μεταξύ των τμημάτων μιας υπηρεσίας που μπορούν να ανοίξουν στον ανταγωνισμό (π.χ. πρόσβαση στο Διαδίκτυο) και εκείνων που αποτελούν δίκτυο (π.χ. καλώδια). Τα δίκτυα ανήκουν αποκλειστικά σε μια περιοχή και όλες οι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις που τα χρησιμοποιούν πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση σ' αυτά.

Η εφαρμογή της ΠΑ και το Ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού

Όλες οι απαγορεύσεις που περιέχονται στη ΣΛΕΕ έχουν αποσαφηνιστεί με την παράγωγη νομοθεσία της ΕΕ, με τη μορφή τόσο νομοθετημάτων όσο και δικαστικών αποφάσεων.

Το όργανο της ΕΕ που είναι επιφορτισμένο με την ορθή εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ Ανταγωνισμού).

Όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν εθνικές αρχές ανταγωνισμού. Οι αρχές αυτές και η Επιτροπή ανταλλάσσουν χρήσιμες πληροφορίες για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της ΕΕ μέσω του Ευρωπαϊκού δικτύου ανταγωνισμού. Κατ' αυτό τον τρόπο εντοπίζεται ευκολότερα η αρχή που είναι αρμόδια για κάθε συγκεκριμένη υπόθεση, καθώς και οι αρχές που θα μπορούσαν να συνδράμουν.

Επιπλέον η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής συμπράξεων και δεσποζουσών θέσεων, η οποία συγκροτείται από αντιπροσώπους των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών.

Η εφαρμογή της ΠΑ - καταμερισμός έργου

Για να επιτελέσει το έργο της, η Επιτροπή διαθέτει ευρύ φάσμα εξουσιών ελέγχου και εφαρμογής, π.χ. διεξαγωγής ερευνών σε επιχειρήσεις, πραγματοποίησης ακροάσεων και χορήγησης απαλλαγών. Μπορεί δε να επιβάλλει στους παραβάτες πρόστιμα που φθάνουν μέχρι και το 10 % του κύκλου εργασιών τους.

Από την πλευρά τους, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν εκ των προτέρων κάθε προγραμματισμένη στήριξη σε επιχειρήσεις (κρατικές ενισχύσεις).

Από το 2004, ορισμένα καθήκοντα εφαρμογής της Επιτροπής έχουν αναληφθεί από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της διαδικασίας "εκσυγχρονισμού" (Κανονισμός 1/2003). Η νέα νομοθεσία παρέχει στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και στα εθνικά δικαστήρια τη δυνατότητα να εφαρμόζουν και να επιβάλλουν τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ.

Οι εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της ΕΕ - εισαγωγή

Οι κύριες πτυχές των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ είναι τρεις:

- το εξωτερικό εμπόριο
- η πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας
- η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)

Στα δύο πρώτα πεδία, η ΕΕ ακολουθεί την κοινοτική μέθοδο και διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής, η δράση της ΕΕ διέπεται από την διακυβερνητική συνεργασία και ο ρόλος της εξακολουθεί να είναι συγκριτικά περιορισμένος.

Η ΕΕ στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα

Η ΕΕ είναι ο πρώτος εξαγωγέας αγαθών και υπηρεσιών και η μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων στον κόσμο.

Ως αποτέλεσμα του μεγέθους και του ανοικτού χαρακτήρα της εσωτερικής της αγοράς, η ΕΕ διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στον σχηματισμό του παγκοσμίου συστήματος εμπορικών συναλλαγών και συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό στη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

Η παγκοσμιοποίηση και οι συνεχιζόμενες συνέπειες της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης επηρέασαν αρνητικά τις οικονομικές επιδόσεις της Ένωσης. Εντούτοις, το μερίδιο της ΕΕ στο παγκόσμιο ΑΕΠ μειώθηκε με μικρότερη ταχύτητα απ' ό,τι αυτό της Ιαπωνίας ή των ΗΠΑ. Η ΕΕ κατόρθωσε επίσης να διατηρήσει μια αρκετά ισχυρή θέση στο εμπόριο προϊόντων, ενισχύοντας ταυτόχρονα τον ηγετικό της ρόλο στο εμπόριο υπηρεσιών.

Η κοινή εμπορική πολιτική της ΕΕ (1/2)

Η εμπορική πολιτική είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ. Χωρίς αυτή θα ήταν αδύνατη η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Άρθρο 207 της ΣΛΕΕ

Η κοινή εμπορική πολιτική της ΕΕ περιλαμβάνει τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών, τις άμεσες ξένες επενδύσεις και τις εμπορικές πτυχές της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Πιο συγκεκριμένα, τα όργανα της ΕΕ:

- καθορίζουν και τροποποιούν το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο,
- διαπραγματεύονται και συνάπτουν τις τελωνειακές και τις εμπορικές συμφωνίες,
- εναρμονίζουν τα μέτρα ελευθέρωσης των εμπορικών συναλλαγών με τρίτες χώρες,
- επεξεργάζονται την πολιτική για τις εξαγωγές και
- λαμβάνουν μέτρα εμπορικής άμυνας, ιδίως για να εμποδίσουν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

Η κοινή εμπορική πολιτική της ΕΕ (2/2)

Άρθρο 207 της ΣΛΕΕ

- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τα μέτρα για τον καθορισμό του πλαισίου εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής.
- Εάν πρέπει να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις και να συναφθούν συμφωνίες με ένα ή περισσότερα κράτη ή με διεθνείς οργανισμούς, η Επιτροπή υποβάλλει συστάσεις στο Συμβούλιο, το οποίο την εξουσιοδοτεί να αρχίσει τις αναγκαίες διαπραγματεύσεις. Αυτές διεξάγονται από την Επιτροπή, σε συνεννόηση με ειδική επιτροπή που ορίζεται από το Συμβούλιο για να την επικουρεί στο έργο αυτό και στο πλαίσιο των οδηγιών που μπορεί να της απευθύνει το Συμβούλιο.
- Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ, ενεργώντας ως ενιαία ενότητα, διαπραγματεύεται τόσο διμερείς όσο και πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες εξ ονόματος όλων των κρατών μελών της.

Εμπορικές συμφωνίες και συμφωνίες με κύριο άξονα το εμπόριο (1/3)

Οι εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ που δεν εμπίπτουν στην πολιτική για την ανάπτυξη ανήκουν σε τρεις κατηγορίες:

1. Εμπορικές συμφωνίες

Βασίζονται στο Άρθρο 207 ΣΛΕΕ και υπόκεινται στο γενικό πλαίσιο των διεθνών εμπορικών κανόνων που ορίζονται από τον ΠΟΕ. Μπορεί να είναι μη προτιμησιακές ή – κατά παρέκκλιση από τους κανόνες του ΠΟΕ – προτιμησιακές.

2. Συμφωνίες εμπορίου και οικονομικής συνεργασίας

Βασίζονται στο Συνδυασμό του Άρθρου 207 ΣΛΕΕ με το άρθρο 218 ΣΛΕΕ (το οποίο ορίζει τις διαδικασίες σύναψης εξωτερικών συμφωνιών) και, όταν διαθέτουν κάποια αναπτυξιακή διάσταση, με το Άρθρο 209 ΣΛΕΕ. Περιλαμβάνουν εμπορικές προτιμήσεις διαφόρων ειδών, καθώς και την παροχή οικονομικής ενίσχυσης από την ΕΕ προς το άλλο ή τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1980, εμπεριέχουν και πολιτικούς όρους (τήρηση δημοκρατικών διαδικασιών, σεβασμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων).

Εμπορικές συμφωνίες και συμφωνίες με κύριο άξονα το εμπόριο (2/3)

Άρθρο 217 ΣΛΕΕ

- *“Η Ένωση δύναται να συνάπτει, με μια ή περισσότερες τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, συμφωνίες που συνιστούν σύνδεση, η οποία συνεπάγεται αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις, κοινές δράσεις και ειδικές διαδικασίες.”* (Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε, 2012, αριθ. C326).
- Οι συμφωνίες σύνδεσης περιλαμβάνουν ιδιαίτερα προτιμησιακή πρόσβαση στις αγορές της ΕΕ, την προοπτική δημιουργίας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών, οικονομική και τεχνική συνεργασία, οικονομική ενίσχυση από την ΕΕ, πολιτικό διάλογο και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την προοπτική της ένταξης των συνδεδεμένων χωρών.

Εμπορικές συμφωνίες και συμφωνίες με κύριο άξονα το εμπόριο (3/3)

Τρεις κατηγορίες συμφωνιών σύνδεσης:

- με υποψήφιες χώρες μέλη (Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κοσσυφοπέδιο, Μαυροβούνιο, Σερβία, Τουρκία και πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας).
- με χώρες που εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας (Αλγερία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Αίγυπτος, Γεωργία, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Λιβύη, Μολδαβία, Μαρόκο, κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, Συρία, Τυνησία και Ουκρανία).
- με μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) (Νορβηγία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν).

Η ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας-αρχές και στόχοι

Άρθρο 208 ΣΛΕΕ

Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη ασκείται στο πλαίσιο των αρχών και των στόχων της εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της συνεργασίας για την ανάπτυξη και οι αντίστοιχες πολιτικές των κρατών μελών αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοενισχύονται.

Κύριος στόχος της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα αυτό είναι ο περιορισμός και, μακροπρόθεσμα, η εξάλειψη της φτώχειας. Η Ένωση λαμβάνει υπόψη τους στόχους της συνεργασίας για την ανάπτυξη κατά την εφαρμογή πολιτικών που ενδέχεται να επηρεάσουν τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η Ένωση και τα κράτη μέλη σέβονται τις υποχρεώσεις και λαμβάνουν υπόψη τους στόχους που έχουν εγκρίνει στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών και των άλλων αρμόδιων διεθνών οργανισμών.

Η ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας- μορφές βοήθειας

Γενικευμένες προτιμήσεις

Βάσει του Συστήματος Γενικευμένων Προτιμήσεων της ΕΕ, 176 αναπτυσσόμενες και ευάλωτες χώρες έχουν πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ με τη μορφή της μείωσης ή/και της άρσης των δασμών.

Επιπροσθέτως, όλα τα εμπορεύματα εκτός όπλων και πυρομαχικών από τις 50 λιγότερα ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ.

Επισιτιστική βοήθεια

Η ΕΕ στέλνει τρόφιμα σε χώρες με σοβαρές ελλείψεις σε είδη διατροφής.

Βοήθεια σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Διατίθεται βοήθεια σε χώρες που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές και άλλες κρίσεις.

Βοήθεια σε μη κυβερνητικές οργανώσεις

Στήριξη σε σχέδια που χρηματοδοτούνται από ΜΚΟ σε αρκετές αναπτυσσόμενες χώρες.

Η ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας-ειδικές σχέσεις

2000: σύναψη της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης του Κοτονού ανάμεσα στην ΕΕ και τις 79 χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ). Πρόκειται για μια συμφωνία εμπορικών συναλλαγών και παροχής βοήθειας η οποία διαδέχτηκε τις συμβάσεις της της Λομέ, καλύπτει περίοδο 20 ετών και αναθεωρείται ανά πενταετία. Στόχος της είναι η συνεργασία για την εξάλειψη της φτώχειας και η παροχή βοήθειας στις χώρες ΑΚΕ ώστε να συμμετάσχουν στην παγκόσμια οικονομία.

Η ΕΕ δεν έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στο πεδίο της αναπτυξιακής πολιτικής.

2013: η ΕΕ διέθεσε 14,86 δισ. ευρώ, για εξωτερική αναπτυξιακή βοήθεια. Βασικοί δικαιούχοι ήταν οι χώρες από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές του κόσμου (Υποσαχάρια Αφρική, Νότια Ασία, Λατινική Αμερική και Καραϊβική). Το ίδιο έτος, η ΕΕ και τα κράτη μέλη παρείχαν μαζί βοήθεια ύψους 56,5 δισ. Ευρώ – δηλαδή το 52 % της συνολικής παγκόσμιας επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας (ΕΑΑ).

Η ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας-χρηματοδότηση(1/2)

2014-2020: δύο γεωγραφικοί μηχανισμοί χρηματοδοτικής στήριξης

- Το *Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης* είναι το κυριότερο μέσο παροχής βοήθειας στις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) και στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη. Χρηματοδοτείται απευθείας από τα κράτη μέλη και δεν εντάσσεται στο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) της ΕΕ. Οι πόροι που διαθέτει για την περίοδο 2014-2020 ανέρχονται σε 30,5 δισ. Ευρώ.
- Ο *Μηχανισμός Αναπτυξιακής Συνεργασίας* διέπει τη συνεργασία με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, της Ασίας, της Κεντρικής Ασίας, της Μέσης Ανατολής, καθώς και της Νότιας Αφρικής. Οι πόροι που διαθέτει για την περίοδο 2014-2020 ανέρχονται σε 23,3 δισ. Ευρώ.

Η ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης και συνεργασίας-χρηματοδότηση(2/2)

Οι παραπάνω μηχανισμοί συμπληρώνονται με μέσα που έχουν θεματικό προσανατολισμό και είναι ανοικτά για όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες.

- Το Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου θεσπίστηκε για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και την προώθηση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.
- Ο Μηχανισμός Συνεργασίας για Πυρηνική Ασφάλεια προωθεί την πυρηνική ασφάλεια, την προστασία από τις ακτινοβολίες και την ετοιμότητα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Βιβλιογραφία

- Hix, S. (2009), *Το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Μαραβέγιας, Ν. ,Τσινισιζέλης, Μ. (επιμ.) (2007), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Moussis, N. (2011), *Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο, οικονομία πολιτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Nugent. N. (2012), *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.
- Wallace, W. , M. Pollack and A. Smith (eds.) (2010), *Policy-Making in the European Union* (Sixth Edition), London: Oxford University Press.
- Τσούκαλης, Λ. (1998), *Η Νέα Ευρωπαϊκή Οικονομία Στο Κατώφλι Του 21ου Αιώνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Βιβλιογραφία

- «Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ένωσης». Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε, 2012, αριθ. C326. Διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EL> . Τελευταία πρόσβαση στις 12/06/2015.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γεώργιος Ανδρεου.
«Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ. Οι
εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της ΕΕ». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS394/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Ραμματά
Θεσσαλονίκη, εαρινό εξάμηνο, 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

